

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Media formalia negationum & entium moralium excutiuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

tantum à termino : ac proinde habitus possibilitatis erit medium materiale possibilitati negationis , vt cognoscatur. Minor proxima patet : quia, si habitus possibilis sit, negatio eius non erit possibilis contingens, sed negatio necessaria, sicut chimæra : contingencia enim dicit mutuum utriusque extremi possibilitatem : quare altera alterius medium materiale, tanquam contingencia terminus, est.

3. De omnipotentia dubitari potest an sit medium materiale, possibilitatis negationis contingens, non quia eius possibilitatem active apponat, non enim ita apponit, sicut neque habitus possibilitatem active efficit, sed supponit potius, vt habitum absolutam existentia donet : solum ergo dubitari potest, an ab omnipotentia tanquam à termino negationis possibilitas pendeat, atque apponatur id quod negandum videtur, quia omnipotentia facillimum, & positivum est, seu illorum in quæ esse potest insistere : non autem negationum, quæ esse recipere à nullo possunt. Confirmatur, quia causæ actus defectus medium apertus est, vt negatio eius sit, sublatæque à possibilitate causæ effectus eius negatio, determinativusque, erit, non solum possibilis, sed existens, vt patet : ergo omnipotentia non est terminus necessarius ad coexistentiam possibilitatis negationis : siquidem ea sublata per impossibile, finitior eorum possibilitas persisteret : quo circa, etsi possibilitas habitus ab omnipotentia, tanquam à termino necessario pendeat, ac proinde hæc medium materiale sit, vt habitus possibilitatis cognoscatur, secus in possibilitate negationis habitus omnipotentia videtur habere.

4. Dicendum nihilominus est omnipotentiam esse remote requisitam, & terminum mediarum possibilitatis negationis habitus : ac subinde medium materiale, vt negatio habitus in statu possibilitatis à Deo cognoscatur. Hæc conclusio probatur ex prima, siquidem cuiusvis contingencie possibilitas pendet tanquam à termino à possibilitate extremi ipsi oppositi : contingencia enim cuiusvis dicit essentialiter extremi oppositi possibilitatem : atque possibilitas habitus pendet ab omnipotentia Deo tanquam à termino (est siquidem habitus, sicut & creatur quodvis essentia sua eis & possibile ab alio :) ergo possibilitas negationis habitus pendet remote & mediate ab omnipotentia, tanquam à termino. Patet : quia, quod pendet ab alio, quod immediate pendet ab aliquo alio, eodem dependentia genere mediate, & remote pendet ab hoc aliquo. Confirmatur : quia negatio habitus non est negatio à se, & necessaria, vt negatio chimære inlibita in conceptu impossibilitatis eius : ergo est negatio ab alio, seu à Deo in primis, solummodo possibilis : aut neque esse à Deo cuiusque omnipotentia immediate, vt bene rationes dubitandi concludunt : ergo solum mediate : quatenus habitus sui possibilitas ab omnipotentia tanquam à termino suæ existentia necessario pendet : idem sua proportionem dicendum est de voluntate, & libertate divina, à qua ad habitus edendos omnipotentia applicanda est.

5. Dico tertio : negationes operationum omnium, & actuum vitalium viterius causarum, quas tam operationes, quam vitales actus essentialiter respiciunt possibilitate mediate & remote, quoad possibilitatis suæ statum tanquam à termino pendere : ac subinde causarum possibilitatem medium materiale esse, vt negationum harum possibilitas à Deo cognoscatur. Huius conclusionis ratio eadem mutata solum materia est, atque conclusionis proximæ, ob quam ipsam similes conclusio quarta statuenda est de negatione modorum, vt mediate scilicet à possibilitate terminorum & rerum quarum modi & actiones sunt, quoad suam possibilitatem eorum omnium negationis, tanquam à termino pendeant. Nec video, quid iam aliud ratione dependentia possibilitatis negationum habituum, siue creaturarum tanquam à termino, siue aliunde assignari vt medium materiale posse, vt ex negationes in suæ possibilitatis statu cognoscatur. Nam quod formaliter ab omnipotentia possibilis siue positiva siue negativa creata sunt, vt alio & alio modo Valentia & Ribade ney- ra defendunt, falsum esse quæ. ostendimus.

6. Quoad statum conditionate futuritionis, quem negationes omnes creaturæ unum mediarum respectu Dei habent (si actus, & omissiones omnes voluntatis diuine li-

beræ adequate per Deo intrinseca constituentur (dicendum quinto est : ab omnino conditionatis vel decreto, vel omissione eius ex parte hypothese adhibitis tanquam à principio suo modo actiuo pendere : ac proinde media esse materialia, vt in statu futuritionis conditionate cognoscantur, & remotiora etiam materialia media esse motiua, & eorum scientiam, ob quæ Deus, vel positivorum positiones ommitteret, vel esse eorum negationes decerneret, respectu vero earum, vt liberarum, cum mediare solum liberæ ex decreto illo in hypothese forent materialia media proxima erunt, quare & earum, vt propria conditionate futuræ sunt : cum id è conditionata contingencia & libertate habeant. Respectu autem conditionate futuritionis eiusmodi vel decreti vel omissionis liberæ Dei, (sicuti & aliorum omnium liberorum Diuinorum) nuper dicta medium materiale proximum erunt, vt præfati actus vel omissiones liberæ sub conditione futuræ à Deo noscantur. Respectu autem negationis liberæ etiam nobis sub conditione futura ea solum proportionem seruata admittenda tanquam media, & principia ex parte hypothese sunt, quæ ad contingencie actus futuritionem conditionatam admittimus : eaque reiicienda, quæ ad horum conditionatam futuritionem reiicimus : quare absoluta subiectiue & obiectiue conditionata decreta, tam pro conditionatis contingentibus negationibus nostris, quam omissionibus diuinorum decretorum abigi prorsus debent.

7. De mediis, quæ absolutam futuritionem negationum creaturarum contingentium, apponant ac proinde cognitionis de illa media materialia Deo sint nihil positivum quod ipsarum & voluntatis libertati officiat admittendum est, quid autem, qualeque illud sit ex dictis quæ. satis apparebit. Dixi de contingentibus, & liberis nostris negationibus, de non liberis enim absolute futuris ex defectu causæ partialis, seu requisiti cuiusvis, vt absolute earum habitus siue positiva entia quæ à rebus formaliter amouent, apponantur satis esse absolute futuras eorum negationes satis claret, cum absque omnium requisitorum ex parte causæ coniuncta poni in rebus entia positiva absolute nequeant : quare & ipsa absolute in rebus non esse sed potius eorum negationes sit omnino necessarium.

CERTAMEN II.

Media formalia negationum, & entium moralium excutimur.

1. Sane de mediis absolute negationis creatæ cognoscenda disputatum à Doctores hactenus inuenio & de negationibus impossibilium necessariis, non de materialibus quidem, sed formalibus mediis : illaque in habitibus solum cognosci à Deo, quatenus cognoscit eas, suos habitus non esse, absque alia earum directa representatione, docuisse Soarius refertur ex tom. 2. metaph. d. 54. sect. 3. nu. 22. id quod non est medium formale cognitionis earum designare, sed ipsarum secundum se negare cognitionem, quam contra ipsum probauimus disp. 4. q. 4. sicuti, & de chimæris, seu negationibus absolutis, & necessariis in eis inclusis quæ. ad quas media materialia adhuc nulla assignari possunt, quandoquidem, & à se negare sunt, sicuti, & à se Deus positum est : quare nihil est à quo alterutrum, siue positum siue negatum apponatur.

2. De mediis formalibus cognoscendi iam positas, & suppositas negationes rerum, siue in statu possibilitatis, siue futuritionis conditionate, (si contingentes, & liberæ respectu Dei, vel respectu nostri etiam sint.) siue absolute futuritionis, ex necessariis terminis seu principis hactenus pro quouis eorum statu designatis ex omnes sententiæ possent referri, quas questionibus præcedentibus pro formalibus mediis cognoscendi pro eis statibus entia positiva reuolimus & confutauimus, verum epretenda hic, ac confutanda de nouo non sunt : cum earum

Y y rum

rum confutationes ad materiam præsentem nullo negotio accommodari possunt: scio Recentiores nonnullos asserere Deum per discursum virtuale ex negatione cognitionis entis positivi eius negationem cognoscere, sicuti nos ex negatione visionis lucis apertis oculis lumen non esse cognoscimus, verum si negationem visionis suæ, ac non in medio alio cognoscit Deus, cum ens, cuius negatio est, non videt: cur non, & entis positivi negationem in se, & absque medio vilo videat: neque hac via negationes ut possibiles à Deo cognosci poterunt, cum negatio possibilis habitus possibilitatem non amoveat.

3. De negationibus necessariis chimærarum, & impossibilium dicendum est, nullum pro eis cognoscendis formale medium Deo superere. Probatum facile, quia negationes huiusmodi necessariae, & à se actu, & exercite essentia sua existentes cum nullo connectuntur, neque ab aliquo, adhuc tanquam à termino, inferuntur, aut determinantur physice cum à se prolixius suo negativo modo, sint, quare respectu illarum, ne vltra quidem, medij formalis apparet, quod nec si ab alio in suo actuali esse negativo penderent determinarenturque, eique subinde conpenderentur, assignari deberet ob rationes questionibus præcedentibus datas, dandaque quæ.

4. Porro de mediis, tam materialibus quam formalibus pro cognoscendis à Deo entibus rationis, chimæris scilicet, sola cognitione existentibus definire promptum est. Materialia enim media cognitio illa representans, tam humana, quam divina erit: alterutra enim, & cognosci, & in suo intentionali, & obiectivo esse apponi d. 5. quæst. 5. monstravimus: de medio vero formali dicendum est: pro eis figmentis cognoscendis Deo adesse nullum, ob generales rationes qu. 5. dandas, & quia ratione connexionis cognitionis suæ cum ipsis cognosci cum illa, non autem in illa coniungitur, ut supra retigi, & qu. 5. persequat prolixius.

5. De mediis tandem pro moralibus entibus à Deo cognoscendis æquo longius à nonnullis disputari otiose & inutiliter video, cum satis sit in superius dictis definitum: etenim quidquid hæc entia reipsa, in quavis sententia Philosophorum, & Theologorum, virtutisque sine (quibus entia moralia omnia continentur) positum physicum ens, vel negatum suæ ex positivo, & negativo, seu privativo constans esse solummodo potest: quare entium moralis entis, ut reipsa, ac sine mentis fictione est, quoad eius negatum, & quoad proprium secundum omnes eius status media tam materialia, quam formalia examinata abunde in superioribus remanent.

6. Qua vero mens nostra rebus, seu negationibus, quibus reipsa constant relationes rationis quodpiamque aliud figmentum superponit proxime etiam definitum de eorum mediis tam materialibus, quam formalibus fuit n. 4.

4. Quod autem nonnulli hæc entia moralia, nec entia reipsa posita, nec reales negationes, nec ex entibus realibus, & realibus negationibus constata, sed quoddam aliud entis veri, ac non ficti genus esse aiunt ridiculum est, atque à nostri Vasquez non satis ipsum intelligentibus, Asseclis ex cogitatum, ut eum ab in postura liberent, aliquorum, qui vicia virtutisque relationibus putre rationis formaliter constitui, tanquam Vasquii doctrinam referrebant, ex qua absurda plura contra ipsum inferebant facile.

7. His ut Assecla occurrerent, genus hoc moralis entis, nec physici, & realis, nec rationis, sed veri, atque inter utrumque medij excogitarunt, & sub entis imperceptibilis caligine, & specu positi dispici adhuc ipsi, ab adversariis non possent, ne dum videri, ut suis difficultatibus in se colligaret, non tam illas diluebant, quam eludebant: seque potius obcuritate, quam Patronum, & Magistrum Vasquez doctrinæ claritate tuebantur. Horum præcipuus Assecler fuit, & Propugnator Ambrosius noster de Penalosa, quem sepe entia hæc moralia defendentem audiui, & qui in eius exento tractatu de conceptione passim videbit. Ceterum nostri Vasquez doctrina perspicua est, neque illis difficultatibus, & absurdis obnoxia: nempe entia moralia reipsa plurimum realium coniuncto non differre; est, cum à nobis, ut vnum quid cogitatur, & relationis quadam à coniuncto illo diversæ affectum rationis figmentum esse: quia reipsa nec plura esse vnum quid

possunt, nec relatio alicui ab omnifecus denominante desumpta ipsi quasi infidens, realis, ac non pura rationis esse vllatenus potest.

QVÆSTIO V.

An Deus ad aliud noscendum medio aliquo formali vii queat?

EX dictis hactenus, dataque non semel distinctione, & explicatione medij materialis, & formalis, in quo aliquid cognoscatur adeo claret questionis scopus, ut ulteriori explicatione non egeat, etsi à nemine fuerit haculque disputata.

CERTAMEN I.

Non posse Deum medio aliquo vii ad quidpiam aliud cognoscendum, ex medij physici ratione monstratur.

1. **E** Atcor ingenue conclusionem hanc nullam in terminis ipsis Patronum ex prius doctoribus habere: imo vero omnes illos oppositam conclusionem certam supponere, potius quam disputare: dum media, in quibus Deus pro quovis ipsorum statu obiecta alia cognoscit serio examinant, & quamvis alij assignata ab aliis mediareliciant, atque his iudicio suo potiora media alia formalia substituant: ex eis tamen nemo à reliquis excogitata media formalia, ob impossibilitatem nostra conclusionis asserant, abiicit: solus Vasquez noster principia aliquot variis locis iecit, quæ possibilitatem usus mediorum formalium ad aliquid aliud cognoscendum in Deo non patiantur: vii ex rationibus subiiciendis patebit: quare illud, ne questionis Theologis assensus omittetur, eam possibilitatem tolerasse, ac permisisse, quam ex propria sententia supposuisse, reor clarius, etsi obiter, neque ex instituto cam possibilitatem negavit magnus meus Magister Vasquianæ mentis mens altera Didacus Daza manuscripto de scientia Dei, id quod mihi, & ab authoritate satis conclusionem obfirmavit, & rationibus, quas præfuit, qualque excogitavit, ut firmius assentiret, animos fecit.

2. Probationibus suppono, quæ dixi quæst. 1. & 2. & primum quidem diueritatem, quæ inter cognitionem cum alio, seu duorum simul, & alterius in altero, tanquam in medio, cognitionem: illud enim dicit præfate simultaneam virtutis cognitionem; hoc autem secundum addit præterea motionem, & determinationem intentionalem eius, quod est medium ad cognoscendum in ipso aliud. Hinc fit medij cognitionem, necessario debere aliquo modo præcedere, ad cognitionem eius, quod in ipso, tanquam medio cognoscendum est: siquidem intentionalis determinatio, & motus eius, quod non, ut species impressa, sed, ut obiectum mentem ad aliquid aliud cognoscendum mouet, ac præmouet, nequit sine ipso, quod, ut obiectum mouet, cognitione esse: & præuia siquidem, sicuti motus omnis in actu primo considerata ad id ad quod mouet debet præcedere. Hoc totum, & est ex terminis penetratis per se notum, & reliquarum motionum intentionalium alicuius, tanquam obiecti experientia, & exemplis comprobatur, ideo enim obiecti amandi, ac prosequendi, vel fugiendi bonitas, malitiae aueris ad eius à voluntate prosequutionem, vel fugam cognosci, ac præcognosci debet, quia eius bonitas, vel malitia, ut obiectum ad prosequutionem, vel fugam ipsius intentionaliter mouet: ideo etiam medium logicum identificationis cum extremis tribus præfatis in præmissis syllogismi cuius